

Västerfärnebo församlingshem

Konstnär Runo Lette (1908-1981)

Titel *Samhällsbyggarna*

År 1970

Teknik Rostfritt stål

Placering Västerfärnebo församlingshem

Skulpturen kom till inför sammanslagningen av kommunerna Sala, Tärna, Möklinta och Västerfärnebo den 1 januari 1971. Dåvarande Västerfärnebo kommun köpte in skulpturen av Avestakonstnären Runo Lette för att manifesteras den uppslukade kommunen med ett monument.

Runo Lette utbildade sig i skulptur på Kungliga Konsthögskolan i Stockholm 1933-38.

Wikipedia 2018-05-02:

Runo Lette

Runo Vilhelm Lette Johansson, född 11 november 1908 i Stockholm, död 12 december 1981 i Avesta, var en svensk skulptör.

Runo Lette utbildade sig i skulptur på Kungliga Konsthögskolan i Stockholm 1933-38. Han livslånga intresse för samerna gjorde att han arbetade som illustratör åt Ernst Manker på Nordiska Museet och reste runt i Lappland på 1940-talet och dokumenterade samernas liv och slöjd. Han var under åren 1948-52 sameslöjdskonsulent i Jokkmokk vid Samernas folkhögskola och utkom 1968 med *Mönsterbok i Samisk slöjd*.

Han var gift med Märtha Lette (1909-92), textilkonstnärinnan med finnväv som specialitet.

Offentliga verk i urval

- *Timmerflottaren*, 1954, brons, torget i Jokkmokk
- *Anna Karin*, brons i Danderyd (stulen 2003, återfunnen 2008)
- *Spåtrummans tecken*, 1964, koppar, utanför Vattenfalls kontor i Vuollerim
- *Smederna*, rostfritt stål, Kungsgatan i Avesta
- *Elie himmelsfärd* (inspirerad av Erik Axel Karlfeldts dikt med samma namn), 1970, koppar på rostfritt stål, Avesta^u
- *Samhällsbyggarna*, 1970, rostfritt stål i Västerfärnebo
- *Hasselforssmederna*, 1965, rostfritt stål, Bruksparken i Hasselfors^u
- Porträtt av Nils Nilsson Skum, Anta Pirak och Gruvvisare i brons på Nordiska museet

Timmerflottaren i Jokkmokk

Samhällsbyggarna i Västerfärnebo

Smederna i Hasselfors

Spåtrummans tecken i Vuollerim. (

<http://online.auktionsverket.se/1603/366678-runo-lette/> :

Beskrivning

RUNO (Johansson) LETTE (född 1908), skulptur, brons, skyltmärkt "Miniatyr av Runo Lette "Spåtrumman" vid Vattenfalls driftkontor Vuollerim, höjd med träsockel 23 cm

2018-08-06 http://grytnas.org/index.php/Runo_Lette:

Runo Lette

Samisk historia stavas Wallmark

Den första sameslöjdskonsulenten anställdes 1947. Det var Runo Lette Johansson och hans logotyp till vintermarknadens 350-årsjubileum används ännu.

Jubileumsmarknad 1955

Kommittén uppdrog bl.a. åt konstnären Runo Johansson Lette att formge en marknadssymbol. Det blev den symbol som används än i dag, med en kvinna, klädd i lulesamisk dräkt och hållande en bit klädestyg över armen. Bakom henne står en ren med upplyft huvud. Lette gjorde en meterhög skulptur i borstad stål, som i dag ingår i A'jte museums samlingar. Uno Fransson, föreståndare för Arbetsförmedlingen, gjorde en grafisk version av figuren, som används för tryckning av reklammaterial, som affisch och kavajnál.

Knallasbenning

Runo Lette med familj kom till Knallasbenning 1959. Redan 1957 fick Runo Lette anställning på Avesta Jernverk AB som skulptör. 1963 anställdes han som teckningslärare på Avesta högre allmänna läroverk, seremera Domarhagsskolan och numera Karlfeldtsgymnasiet (2008) och slutligen i Åvestadals och Horndals skolor. Runo Lette var en mångsidig konstnär, han var skulptör, tecknare, målare och smed. Hans intresse för samekulturen var stort och om detta påminns vi av den stora statyn Nåiden i rostfritt stål som pryder Plushuset i Avesta bl.a. Han hade i sin trädgård byggt sig en egen kåta samt hade ett eget "museum" av sameslöjd som t.ex. bandvävnader, knivar med skaft av renhorn, nålhus av horn, saltpungar i rotflätning, kåsor, kistor, tennbroder m.m.

Tillsammans med fru Märta, textilkonstnärinna, skapade paret många fina Finnvävar, där Runo Lette ritade mönster och fru Märta vävde. Samiskt motiv förekom ofta på dessa vävar. (Mer att läsa om Runo Lette finns i Folk i Folkarebygd utgiven av Kultur Avesta 2001 samt i Folkarebygden 1982 ang. Runo Lette skulptör).

På torsdagskvällen gick stadsfullmäktige på konstvernissage utomhus. Sammanträdet i Folkets Hus tog bara en kvart - helt debattfritt som det var - och ledamöterna hann ledigt vara med på skulpturvisningen och hinna hem till TV-aktuellt.

Nere på "piazan" vid höguset i kv. Storsten vid Kungsgatan hade skulptören Runo Lette lagom hunnit ställa upp sin grupp Smederna när stadsfullmäktige kom på syn. Elden i härden mellan smeden och hans smedhalva flammade värmande i den frostiga kvällskylan och "tyrannerna" behövde inga långa funderingar över konstverket.

Det kommer passa bra i rosenplanteringen på det lilla torget, tyckte ledamöterna överlag. Så det lär inte vara något tvivel om att pengarna - skulptören har begärt 20.000 kr för den rostfria gruppen - blir beviljade när frågan kommer på fullmäktiges bord.

Avesta behöver så väl lite skulpturer och konstnärlig utsmyckning till glädje och trevnad för samhällsborna, säger stadsfullmäktiges ordf. Einar Lövgren. Jag tycker absolut att staden bör förvärva den av Runo Lette erbjudna skulpturgruppen. Motivet är ju symboliskt för Avesta som järnbruksort och utformningen är hållen i stil, som väl harmonierar med den placering man tänkt på den lilla intima piazzan framför höguset vid Kungsgatan-Bryggaregatan.

Ny skulptur avtäckt.

Avesta stad fick en ny skulptur avtäckt på torsdagskvällen. Det var stadsfullmäktiges ordf. Einar Lövgren som omedelbart efter fullmäktigesammanträdet förrättade avtäckningen av skulptören Runo Lettes smedgrupp i rostfritt, som staden förvärvat för 20.000.

I sitt tal erinrade Lövgren om att de kommunala myndigheterna väl tillgodosett den konstnärliga utsmyckningen i skolor under senare år, men staden är fattig på skulpturer. Nu har ett steg tagits i strävandena att avhjälpa denna brist och det skall bli flera gånger vi få avtäckta konstverk av detta slag, menade fullmäktigeordf. Han tackade stadsfullmäktige för visad ekonomisk välvilja när det gällt att förvärva denna skulptur och Lövgren gratulerade Runo Lette till den lyckade utformningen. När skulpturen blottades och kvällsolens ljusknippen återkastades från de blänkande rostfria ytorna, tände skulptören lågan som brinner på stället mellan smeden och hans smedhalva.

Konststriden i Avesta kommer att gå vidare.

Konststriden Avesta om avestaskulptören Runo Lettes rostfria skulptur "Elden" kommer att gå vidare. Stadsarkitekt Hans Floderus - som trots att han är bostadsstyrelsens representant i staden då det gäller bedömningen av stadsmiljön inte fått tillfälle att yttra sig om konstverket, ämnar nu ta kontakt med inrikesdepartementet. Där ligger konstärendet nu efter att HSB överklagat bostadsstyrelsens avslag. - Jag tänker undersöka vilka som handlägger denna fråga inom inrikesdepartementet, så jag kan få tillfälle att framföra min synpunkter, säger stadsarkitekt Floderus till Dala-Demokraten.

De instanser som avstyrkt att skulpturen ingår som utsmyckning framför ett par bostadshus i kv. Elden i Avesta har inte sett konstverket i färdigt skick, utan bara skisser, säger stadsarkitekt Floderus. I anslutning till de besvär HSB anfört över bostadsstyrelsens beslut att avslå förslaget om den konstnärliga utsmyckningen inlämnade stadsarkitekt Floderus en skrivelse där han hävdade att konstverket har ett på alla sätt godtagbart utförande och att den föreslagna placeringen är väl vald.

Länsarkitekten, som ställt sig tveksam till motivet och dess lämplighet, avstyrkt förslaget, vilket helt utdömts av den expert bostadsstyrelsen anlitat avtaskulptören Lars Andersson.

Det finns ingen enhetlig bedömning i landet för dessa konstnärliga utsmyckningar, som konstnärerna väntar sig mycket av genom den nya givna att sådant kan inrymmas inom låneramen, framhåller stadsarkitekt Floderus. I Dalarna torde avstaförslaget vara det första som inlämnats sedan de nya lånebestämmelserna kom till.

Arkitekt Floderus har även varit i kontakt med Ko och statens konstråd, som han anser bör beredas tillfälle att yttra sig innan ärendet definitivt avgörs.

De konstintresserade i Avesta fick under veckohelgen tillfälle att se den omstridda skulpturen, som "Folkare konstförening påpassligt ställt upp i samband med utställningen i dalakonsten".

Att besökarna överlag tyckte att Runo Lettes skulptur borde få den placering man avsett är inte att ta miste på, säger stadsbibliotekarie Olle Tegström, vilken som konstföreningens kontaktman under utställningsdagarna hade möjlighet att pejla stämningen.

Utställningen som sammanlagt besöktes av drygt 200 personer blev en framgångsrik höstupptakt för konstföreningen. Ännu medan konstföreningens funktionärer höll på att packa ner tavlorna var strömmen av besökare lika stor. Utställningen går nu närmast till Kolsva och senare till övriga orter som berörs av Bergslagens konstföreningars samarbetsnämnds verksamhet.

Stadsarkitekten i Avesta, skulpturen borde godkännas.

Bostadsstyrelsens beslut att avslå HSB:s i Avesta ansökan om lån för utsmyckningen i kv. Elden, utförd av avestaskulptören Runo Lette, har som DD tidigare berättat om, överklagats hos inrikesdepartementet närmare utvecklat sitt ställningstagande i skulpturfrågan, där han från början intagit en positiv ståndpunkt till HSB:s planer på att få placera skulpturen vid bostadskvarteret.

Stadsarkitekten erinrar om att när HSB började planera bebyggelsen i kv. Elden beslöt man att av avestakonstnären Runo Lette beställa en skulptur att uppställas på gården.

Konstnär underkände.

Skulptören gjorde en modell av sitt förslag i tunnplåt, som bif. låneansökan. Länsarkitekten, som är länsbostadsnämndens bedömare, var tveksam inför modellen och tillfrågade därför den konstnär, som var utsedd att biträda i tveksamma fall, nämligen Lars Andersson, även han avestakonstnär. Båda konstnärerna har varit knutna till Avesta Jernverk. De är specialiserade på skulpturer av rostfritt stål och är båda representerade med offentliga skulpturer i staden.

Andersson underkände Lettes skulptur, och låneansökan avlogs. HSB överklagade beslutet och begärde ett yttrande av Floderus i egenskap av stadsarkitekt och länsbostadsnämndens granskande arkitekt.

Vid bedömningen utgick stadsarkitekten från följande förutsättningar: Avsikten med lånebestämmelserna är att få fram konst i bostadsmiljön och att på detta sätt ge yrkesmässigt arbetande konstnärer tillfälle att få kontakt med en bredare

publik. Bedömningen avser om konstverket kan anses vara ett yrkesmässigt utfört verk av godtagbar kvalitet. Det är alltså inte meningen att göra en subtilare bedömning, sådan som kan komma ifråga exempelvis vid en skulpturtävling, inköp till museer eller liknande. Det är inte rimligt att med hjälp av lånebestämmelserna lägga ut en stor generell beställning och sedan refusera allt som inte fyller de högst ställda anspråken. Däremot kan de statliga lånen skapa en marknad för många konstnärer och på det sättet öka möjligheterna för att ett och annat verk av stort bestående värde skall kunna komma fram.

Med denna ståndpunkt - skriver stadsarkitekten - skulle jag ha tillstyrkt lån redan efter en bedömning av modellen. Skulpturen hade emellertid blivit i det närmaste färdig och jag fick tillfälle att se den och fann att det inte rädde minsta tvivel om att skulpturen borde godkännas för belåning. Inte heller HSB tvekade inför konstverket. Stadsarkitektens yttrande bif. besvären.

Bostadsstyrelsen sände modellen till Statens konstråd för yttrande. Rådet avtog besvären utan att ha sett den färdiga skulpturen.

HSB i Avesta är den första och hittills enda beställaren i Kopparbergs län med utnyttjande av de nya lånebestämmelserna. Om denna låneansökan avslås kommer knappast någon byggherre i länet att våga använda sig av de statliga lånen för konst. Tveksamheten kommer säkert också att öka för hela landet och därmed förfelas huvudsyftet med lånemöjligheterna, understryker stadsarkitekt Floderus i sin skrivelse till inrikesdepartementet.

Länsbostadsnämnden och bostadsstyrelsen fick bakläxa för sin inställning i frågan om den konstnärliga utsmyckningen vid de två HSB-husen i kvarteret Elden i Avesta. Regeringen har bifallit de besvär bostadsrättsföreningen Elden i Avesta anfört hos inrikesdepartementet över att länsbostadsnämnden och bostadsstyrelsen inte i låneunderlaget för föreningens två flerfamiljshus i kv. Elden räknat med några kostnader för den konstnärliga utsmyckningen.

Regeringsbeslutet betyder att utgången i konststriden i Avesta blev att avestaskulptören Runo Lettes rostfria skulptur "Elden" kan få den placering som HSB tänkt sig framför bostadshuset.

Det är det första bostadsföretag i Dalarna, som ansökt om att få tillämpa de nya bestämmelserna om att kostnaderna för konstnärlig utsmyckning även kan ingå i låneunderlaget för bostadshus. Den skulptur HSB beställt hos skulptören Runo Lette rönt emellertid motstånd på vissa håll. Länsarkitekten, som var tveksam till motivet och dess lämplighet, avstyrkte och stödde sig på den expert bostadsstyrelsen anlitat, avestaskulptören Lars Andersson som helt utdömt Lettes skulptur. Bostadsstyrelsen som hört Statens konstråd, avstyrkte också HSB-föreningens begäran.

Stadsarkitekt Hans Floderus, som trots att han är bostadsstyrelsens representant i staden inte beredd tillfälle att yttra sig om konstverket var dock av en annan mening än de avstyrkande instanserna. Han ansåg Lettes skulptur lämplig i den miljö den skall placeras och stadsarkitekten såg också till att hans synpunkter kom till inrikesdepartementets kännedom, då ärendet blev överklagat dit.

Arkitekt Floderus inlämnade i samband med de besvär HSB-föreningen anförde, en skrivelse, där han hävdade att konstverket har ett på alla sätt godtagbart utförande och att den föreslagna placeringen är väl vald.

Han påpekade också att de instanser, som avstyrkt att skulpturen ingår som utsmyckning framför bostadshuset i kv. Elden, inte sett konstverket i färdigt skick utan tagit beställning till skulpturen på enbart skisser.

- Jag är väldigt glad över denna utgång i den omstridda fråga om konstnärlig utsmyckning skall inräknas i låneunderlag, säger arkitekt Hans Floderus till Dala-Demokraten.

"Elden" i Elden har nu avtäckts.

På torsdagskvällen fick stadsbilden i Avesta officiellt ett nytt konstverk. Det var den av HSB inskaffade och av skulptören Runo Lette utförda rostfria skulpturen "Elden", som avtäcktes i bostadskvarteret Elden. Skulpturen är placerad vid hörnan Corneliusgatan - Garmakaregatan och finns därmed även i blickfånget för trafikanterna på riks-68, d.v.s. Norbergsvägen. Skulpturen är det första konstverk i Dalarna som tillkommit genom att byggnadslånebestämmelserna ändrats så att även konstnärlig utsmyckning räknas in i bygglånet.

HSB:s ordf. förman Nils Emanuelsson, som välkomnade invigningspubliken erinrade om att det varit motigt att få konstverket erkänt som "låneberättigat". Redan 1964 tog HSB upp frågan om den konstnärliga utsmyckningen i kv. Elden, och jan. 1965 bestämde man sig för ett av de tre förslag, "Elden", som skulptören Runo Lette i Knallasbenning inlämnat. Skulpturen förvärvades för 20.000 kr.

Låneframställningarna mötte emellertid på motstånd i länsbostadsnämnden, där den konstnärlige rådgivare nämnden anlätade, avstyrkte. HSB överklagade avslagsbeslutet i två omgångar, senaste gången hos regeringen och inrikesministern gav klartecken för att lånet skulle gälla även skulpturen.

En av de främsta tillskyndarna av det positiva beslutet på högsta ort har varit stadsarkitekt Hans Floderus, som tog upp frågan i särskilda yttranden i samband med överklagningen och också vann gehör för sina synpunkter. Hr Emanuelsson framförde ett särskilt tack till stadsarkitekt Floderus för hans helhjärtade insats.

Han tackade också skulptören Runo Lette för hans arbete och han hoppades att den utsmyckning man kunnat få till stånd i detta bostadsområde skulle bli till glädje för de närboende och de som passerar kvarteret.

Avtäckningen förrättades av stadsfullmäktiges ordf. Stig Borger, som såg detta initiativ från HSB som ett lovvärt försök att få en trivsammare yttre miljö. Likaväl som det är ett behov för människorna att i sina bostäder omge sig med konstverk och prydnader bör det också vara en ambition att utomhus skapa en generösare inramning.

Efter den korta ceremonin ute vid konstverket bjöd HSB-styrelsen de närvarande - hyresgästerna hade talrikt mött upp - på invigningskaffe i Fritidsnämndens lokal, belägen i den fastighet skulpturen placerats framför.

NYTT KONSTVERK har Domarhagsskolan i Avesta fått. Det är en skulptur i brons, utförd av en av bygdens egen konstnär, Runo Lette, som inspirerats av Karlfeldts dikt om Elie Himmelsfärd. Invigningen av konstverket skedde vid middagen på Dalarnas skolstyrelseförbunds årskonferens i Domarhagsskolan. Skolstyrelsens ordf. Einar Lövgren som hade makarna Lette som hedersgäster vid bordet, bjöd täckelset falla och gladdes åt att Runo Lette lämnat ytterligare ett värdefullt bidrag till den skulpturella utsmyckningen i staden - tidigare finns skulpturer av hans hand vid nya bostadskvarter. F.n. är Lette i arbete med en skulptur åt Västerfärnebo kommun, som därmed vill markera sin självständighetsperiod, vilken upphör med storkommunbildningen.

I samband med avtäckningen av skulpturen "Elie Himmelsfärd" reciterade skolstyrelseförbundets ordf. Bertil Helldin. Falun, Karlfeldtsdikten. Skulpturen är avsedd att placeras i teaterns foajé.

Referenser

1. Norrbottenskuriren 21/7 2011
2. Jokkmokks Turistbyrå 21/11 2008
3. Dala-Demokraten 27/2 1965.
4. Dalademokraten 4/6 1965.
5. Dala-Demokraten 26/9 1967.
6. Dala-Demokraten 17/10 1967
7. Dala-Demokraten 18/12 1967.
8. Dala-Demokraten 9/11 1968.
9. Avesta Tidning 6/10 1970

Ájtte, svenskt fjäll- och samemuseum, <http://collections.ajtte.com/web/object/11761> :

Föreställande Same med härk stående på en sockel med text: "Jokkmokks marknad." på framsidan.
På sockelns baksida texten "Runo J:son Lette 1975". Statyn ihålig.

H 59 cm. sockelns B 46,5 cm Dj 26,5 cm